

Проф. Стан. Дністрянський як громадянин.

Реферат проф. д-ра З. Кузель на Жалібній Академії Українського Наукового Інституту в Берліні).

Щойно недавно ободили ми жалібні пошкоти до вільнішого сучасному українському історикові Михайлові Грушевському, а вже зараз відібрали ми сумною промодою, щоб допомогти ширші серцем нову візиту на полі вільної культури, вичащеної, коли не найквіткішого сучасного українського вченого історика європейського формату, професора Станіслава Дністрянського.

Зійшов з ним у могоду не тільки визначений історик і заслужений вчений, що своєю може дойти місце між першими світовими фігурами, але також заслужений культурний діяч, великий громадянин і невичайно гарні й довільні завжди його займаються в пам'яті всіх, що його знали, що колинебудь спіралися з ним на різноманітному шляху його невипушеного життя. В особі Дністрянського втрачали ми людину, що при інших обставинах могла не тільки зробити для нашої справи, але й так заслужилася і зробила більше, ніж якийсь загальний солдатський сучасність, з якою завжди побольше ніж питаннями нашого тяжкого громадянсько-національного життя. Бо ж туди, без розголосу була його мука факхова й громадянська праця, названа гарчачо любов'ю й беззаперечною відданістю до справи піднесення національної культури як найвищої останньої європейської річезі.

Ща повна повста, глибоководна праця для своєї народу стояла в нього завжди вивиде особисті інтереси, для неї пожертвував він ще за т. зв. добрих часів своєю кар'єрою та особистими вигодами й через цей дисципліну своє життя серед тяжких матеріальних злиднів, хоч як знаємо, через них вимогою й можливість дорогою коментарію позбавити своє положення як служби у чужині. Та він служив до власного народу стільки на першому місці й при кожній вимозі, в теорії й практиці, підірешковим обов'язковою конкретність усної людини, спираючись на своїх позиціях на користь власної сучасності, щоб освітити ту повноту прав і свободи праці, яку має власна держава. Через те він ніколи не губився в архаїчних абстракціях, а виважено стало зобором доктринерство, вимажено, в архаїзовані до вичащеної власної нації, що „право“ не може бути абстрактним, що

стоить понад людину та сучасністю, а мусть служити сучасності „для особливого поступу й розвитку сучасного життя на полі політичному, культурному й економічному“ (Мельник). Через те він перш відкладав на бік визначні факхові студії, щоб для чисто втрачених актуальних справ використати своє факхово знання й добру славу факхового вченого в користь власної нації для її охорони й розвитку. Неправедною для українства став університетський справу у Львові, кже йому як економічному юристові вступити без огляду на особисті заслуги в означеному провазі „Про право української мови на вільнішому університеті“ й врати активну участь особливо на відносному терені, в боротьбі української сучасності, а зокрема університетської могоду, за власної університет. Безуспішність вважаних культурних ходів приводить його до переконання, що культурні зобов'язання такою освітати самою культурною провазі, коли не вквітати довідничих зобов'язань. Це каже йому врати активну участь у подвійні, хоч його мико, жіноча, відділює в тау шараска власна не підходила як слід до брагманної політичної боротьби. В 1907-ому році проф. Дністрянський став послом до австрійського парламенту й бере на себе велику працю боронити прав українського народу, оскільки вони були загартувані австрійськими законниками перед австрійським форум; університетська справа, охорона й розбудова справ української мови в галицьких урядках, усі акції в справі переносу вимогоду в 1910-ому році, а пізніше, в часі війни, ціла шквала важких матеріалів — це донині його особисті діяльності, а яку власно чимало не тільки факхового знання, але й розуміння національно-державних потреб.

Проф. Дністрянський відкликає до тих небагатьох факхових учених, що ніколи не відірвалися від життя, від народів хвилі, а тримають руку на живничу народних змигань. Наукою обізнаність не протривала у нього в гіперсертитизмі в оцінці минулого та сучасних потреб нашого народу, але й не протривала його на волі фантазії та романтичного сентименту на нашу історію та національно-державні відродження. Стара Україна була для нього у зв'язку зі світо-

вни розвитку багатим джерелом великих вичащеної, що ставала нас попередити другині, і він не загубився в своїй „Загальній науці права й політики“ свідчити а глибоко переконаний, що й Україна дає перша ознаки державного права для своєї Європи й виступила свою власну правну систему на основі свого значаючого права, що мало значний безпосередній вплив на розвиток польського й московського права, й що українська князівська держава мала характер європейської держави, та й що Україна XVII—XVIII-ого віку була першою нацією, кжею державною організацію виключно українським елементом до боротьби з ворогами.

Ща питання до останньої хвилини життя стояли в центрі його інтересів і він вимав ще недавно з племем великої праці про українське народне право та хотів дати в вільному берлінському Науковому Інституті публічний лекція а годувалих вимовами своїх студій а цього обсягу. Впра оцінка могоду, а жеве відповісти на сучасних народніх потреб у зв'язку а факхових знання допомогти йому а його післявоєнній праці для будівництва української держави; не бажано уряду Західно-Української Народної Республіки склавши Дністрянський проект конституції Зах. Укр. Народної Республіки а всіляк дати критичний огляд „Статуту для Галичини“. У зв'язку з тим стоить і його живничу участь у пропагандивній праці. Звід його перш вийшла ціла шквала цінних інформаційних статей і розвідок, розміжених до різничу чужині і своїх часописів і журналів (ощод, в „Українське Рудиння“), що причинилися чи-

Уваго для красивого розуміння наших справ між чужинцями. Це більше зробила його особисті зусилля з цілим рядом відомих і впливових осіб, що високо цінили його за його фахові знання.

Великі заслуги покладав Дієстринський як педагог, організатор вищої освіти та освіти молоді. Науку любив цілим своїм серцем і зробив для неї дуже багато, як професор львівського університету від 1899-го року, як професор українського університету в Празі та як дійсний член Наукового Товариства імені Шевченка і редактор його филологічного правничого видання: „Часописи правничий і соціологічний“ (10 томів за роки 1910/1912) і „Правничої Бібліотеки“ (4 томи від 1900/1909). Після упадку Австрії Дієстринський брав живу участь в організації й заснуванні українського університету спершу в Відні, а потім у Празі й був в рр. 1921/1922 деканом правничого факультету, а в рр. 1922/1923 ректором Українського Віденського Університету в Празі.

Дієстринський був переважно педагогом і ширим приятелем-дорадником своїх слухачів та взагалі великим охотником молоді. В найтяжчі часи, після втрати української державності, заснував він у Відні „Українське Товариство Прихильників Освіти“, що поставило собі за мету допомагати морально й матеріально студуючій молоді й справді допомогло цілим ротням нашого студентства подолати студії закордоном. Коли обставини змінилися і число українців-студентів за границю зменшилося, Дієстринський перевів Товариство до Львова й передав йому все організаційне майно для дальшої праці на рівному ґрунті.

Зокрема треба ще згадати про це посідання як організатора. З його великої руки повстало у Львові перед війною заслужене „Товариство Українських Правників“, що в 19-й рік від його редакцією видало 6 томів „Правничого Вісника“ (1906/1913); він став теж у Празі на чолі „Правничого Товариства“ й веде його аж до останньої згадки. Правничий від у Празі це також його робота.